

Мовно-літературна галузь

Освітній компонент:

Мови корінних народів та національних меншин України

Навчальна програма з вірменської мови та читання (складник типової освітньої програми) для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти

Пояснювальна записка

Програму інтегрованого курсу з вірменської мови та читання для закладів загальної середньої освіти розроблено відповідно до Закону України «Про освіту» (2017 р.), вимог Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року № 87, а також з урахуванням мети навчання з мовної освіти в початковій школі, концептуальних підходів до процесів оновлення змісту освіти нової української школи, які ґрунтуються на «Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя», потреб молодших школярів у вивченні рідної мови.

При укладенні програми враховано принципи дитиноцентрованості, природовідповідності, науковості, послідовності, доступності, випередженого розвитку усного мовлення по відношенню до писемного. Реалізація змісту навчального матеріалу потребує практичної спрямованості процесу навчання, взаємозв'язаного формування ключових і предметних компетентностей, творчого підходу вчителя до викладання навчального предмета, а також орієнтації на інтереси та інтелектуальні й фізичні можливості учня. Програма скерована на формування особистості молодших школярів і спирається на загальнолюдські, національно-культурні та державні цінності, може бути використана також для викладання вірменської мови у культурно-освітніх центрах, недільних, одноденних школах, школах вихідного дня при вірменських культурно-національних громадах.

Метою початкового курсу вивчення вірменської мови у закладах загальної середньої освіти є розвиток особистості дитини засобами різних видів мовленнєвої діяльності, формування ключових, комунікативної та читацької компетентностей вірменською мовою; розвиток здатності спілкуватися мовою для духовного, культурного й національного самовияву, формування шанобливого ставлення до культурної спадщини етносів, що населяють Україну; розвиток емоційно-чуттєвого досвіду, мовленнєво-творчих здібностей учнів; формування навичок усвідомленого підходу до розуміння та порівняння мовних елементів української та вірменської мов для подальшого планомірного їх вивчення.

Для досягнення мети у програмі комплексно реалізуються освітня, виховна і розвивальна функції мови.

Освітня функція спрямована на розвиток розумових здібностей сучасних учнів, їхньої пізнавальної активності, самостійності, сприяє формуванню комунікативної компетенції у відповідності до положень Стандарту початкової загальної освіти, усвідомлення учнями значення мови для життя у мультилінгвальному світовому просторі.

Виховна функція спрямована на формування всебічно розвиненої особистості, її індивідуальних якостей, а саме: позитивного ставлення до мови

як засобу спілкування та основи культурної спадщини народу – носія цієї мови, збереження культури, народних звичаїв та традицій, формування поваги та толерантного ставлення до представників інших культур і національностей, культури спілкування, загальноприйнятої в сучасному полікультурному світі.

Розвивальна функція мови зорієнтована на формування творчої особистості, адже пізнавальні процеси продуктивно впливають на розвиток мислення, пам'яті, уяви, спостережливості; розвиток потреби подальшого самовдосконалення у сфері використання мови, здатності переносити знання й уміння у нову ситуацію шляхом виконання проблемно-пошукової діяльності.

Досягнення поставленої мети передбачає виконання таких **завдань**:

- виховання в учнів позитивного емоційно-ціннісного ставлення до української та вірменської мов, читання, дитячої книжки, формування пізнавального інтересу до художнього слова, прагнення вдосконалювати своє мовлення;

- розвиток мислення, мовлення, уяви, інтелектуальних і літературно-творчих здібностей школярів, сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь;

- формування повноцінних навичок читання і письма, уміння брати участь у діалозі, інсценізаціях, створювати короткі усні й письмові монологічні висловлення;

- формування вмінь працювати з різними видами та джерелами інформації;

- ознайомлення учнів з дитячою літературою різної тематики й жанрів, формування прийомів самостійної роботи з дитячими книжками;

- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);

- формування первинних навичок співпраці в парах, групах та команді; виконання різних ролевих функцій у колективі;

- дослідження мовних одиниць і явищ, опанування початкових лінгвістичних знань і норм виучуваної мови;

- залучення молодших школярів до практичного застосування умінь з різних видів мовленнєвої діяльності в навчальних і життєвих ситуаціях.

Зміст типової навчальної програми не обмежує самостійності й творчої ініціативи вчителя, бо передбачає гнучкість у розподілі навчального матеріалу та урахування потреб учнів, зумовлених віковими особливостями школярів та реаліями суспільного життя.

Принципи відбору змісту навчання зумовлені методичними засадами, а саме:

- поступовим зростанням складності;

- циклічною повторюваністю тем з подальшим розширенням;

- мотивованим відбором тем, обґрунтованим віком та інтересами школярів;

- відповідністю змісту меті навчання вірменської мови для її подальшого вивчення у 5–12 класах;

- можливістю реалізації бікультурних і білінгвальних співставлень;

використанням діалогу культур та етнокультурного (національно-регіонального) компоненту на різних етапах навчання;
оптимізацією навчального процесу з метою збереження фізичного, психічного та емоційного здоров'я молодших школярів.

Методичними засадами є:

використання сучасних освітніх навчальних і ігрових технологій;
розвиток особистості дитини, його мовленнєвих і розумових здібностей;
комунікативний підхід: оволодіння основами літературної вірменської мови як засобу спілкування на практичній основі;
формування комунікативних, соціальних і предметних компетентностей;
оволодіння усіма видами мовленнєвої діяльності (говоріння, читання, аудіювання, письмо) відбувається поступово та інтегровано;
поетапно-концентрична презентація мовного та мовленнєвого навчального матеріалу;
пріоритетне засвоєння норм літературної мови, відмінних від особливостей рідної говірки, діалекту;
використання знань, вмінь та навичок, що придбані в процесі вивчення інших мов;
правильне використання принципу апроксимації, що сприятиме подоланню учнями страху перед евентуальною (можливою) помилкою та підвищенню рівня їхньої мовленнєвої активності.

Навчання вірменській мові здійснюється відповідно до трьох ліній змісту: мовленнєвої, мовної та соціокультурної.

Мовленнєва змістова лінія є основною. З огляду на іншомовне середовище спілкування, а також особливості вірменської мови, навчання відбувається за допомогою створення мовних ситуацій за даними темами з використанням відповідних мовних кліше, стійких фраз і словосполучень.

Передбачається цілеспрямоване становлення і розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання і письма; формування умінь користуватися мовою як засобом спілкування, пізнання, впливу на навколишній світ. Особлива увага приділяється розвитку усного мовлення в процесі спілкування.

Завдяки формуванню навичок сприйняття вірменської мови на слух і читання, учні отримують можливість знайомитися з історією, географією, культурною спадщиною, звичаями, традиціями і сучасними реаліями вірменського народу. Уміння читати вірменською дає можливість самостійно ознайомитися з творами вірменської художньої (дитячої) літератури, створює практичну основу для участі в різних заходах на рідною мовою.

Мовна змістова лінія навчання передбачає формування в учнів елементарних відомостей про мову і мовних умінь, необхідних для практичного користування мовою.

Вся робота підпорядковується інтересам розвитку у дітей орфоепічних, лексичних, графічних, правописних, граматичних умінь і навичок (утворення форми слова, побудова слова, словосполучень, речень та визначення їх зв'язків в діалогах і текстах), навичок перекладу.

В результаті цієї роботи учні усвідомлюють коло мовних явищ, окреслених цією програмою: звукову, граматичну форму, будову і значення слова у словосполученнях і реченнях та їх побудову.

Граматика подається без уживання термінів і заучування граматичних правил, тільки закріплюється в мові за допомогою багаторазового повторення і заучування стійких форм, тобто практично.

Соціокультурна змістова лінія є інтеграційною складовою змісту мовленнєвої та мовної підготовки учнів, сприяє формуванню інтересу до рідної мови і культурної спадщини свого народу як однієї зі складових багатонаціонального і загальнокультурного простору України.

Соціокультурна лінія передбачає ознайомлення учнів з нормами соціальних відносин (члени сім'ї, друзі, клас або група в навчальному закладі, відвідувачі громадських культурно-просвітницьких місць тощо).

Актуальним компонентом соціокультурної роботи є формування в учнів уявлень про культуру, звичаї вірменського народу, формування етнічної самосвідомості і моральних принципів у традиціях свого народу.

Соціокультурна змістова лінія покликана посилити практичну спрямованість навчання вірменській мові, його спрямованості до реальних життєвих проблем, вирішення яких багато в чому залежить від успішного користування мовою. Для такої роботи необхідний цілеспрямований відбір тем, ситуацій, матеріалів для обговорення художніх і науково-популярних текстів, зразків побутових діалогів, слів і стійких поєднань, в яких відображаються особливості матеріального і духовного життя вірменського народу.

Даний курс побудований з урахуванням принципу інтеграції навчального змісту і різних видів діяльності учнів. Вивчення вірменської мови передбачає систематичну роботу над усіма видами мовленнєвої діяльності учнів, систематичне використання культурологічних текстів для слухання, читання, побудови усних та письмових висловлювань, для спостереження над мовними, правописними особливостями.

Розподіл навчального часу між мовленнєвою, мовною та соціокультурною лініями здійснюється в програмі наступним чином: протягом кожного року мова вивчається 70 годин; із них 4 години резервного часу, яке залишено на розсуд вчителя; 5 годин – на повторення в кінці кожного навчального року. Час, що залишився (61 година) приблизно порівну

розподілено між мовленнєвою, мовною та соціокультурною лініями змісту (для навчальних і перевірочних видів діяльності).

Програма містить такі розділи:

- «Мовленнєва лінія»;
- «Мовна лінія»;
- «Соціокультурна лінія».

I. Мовленнєва лінія

У навчанні вірменській мові у програмі представлені всі види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння (діалогічне і монологічне мовлення), читання (вголос і мовчки), письмо (твір, переказ, переклад).

Програма передбачає становлення і розширення в учнів із кожним роком навчання елементарних уявлень про мову (її функції, види, механізми, труднощі формування), однак пріоритетним є розвиток умінь здійснювати всі види мовленнєвої діяльності: слухати і розуміти сприйняте на слух, відтворювати і будувати висловлювання.

Розвиток мовленнєвих умінь, розширення та активізація лексичного запасу учнів здійснюється відповідно до тем, які реалізують особистісну, освітню, публічну і професійну сфери спілкування, а також сферу природи. Найбільш значущі теми: «Сім'я», «Школа», «Мій світ», «Рідний край, Батьківщина», «Ігри та захоплення», «Праця людей», «Пори року», «Народні традиції та звичаї», які забезпечуються відповідним словником і граматичними конструкціями.

1. Аудіювання

Робота з аудіювання передбачає розвиток у дітей уміння зосереджено слухати все більш тривалі та складні висловлювання на вірменській мові, розуміти їх з першого пред'явлення; удосконалення слухової пам'яті. Для цього слід розвивати мовний слух учнів, уміння уважно вслухатися в інформацію і розрізняти в звуковому потоці специфічні елементи – схожі, але неоднакові слова; слова певного складового змісту; речення, що складаються з певної кількості слів; паузи і речення, враховуючи вікові особливості учнів, рівень знання рідної мови (обсяг і ступінь складності).

Результатом аудіювання повинно бути розуміння прослуханого; усвідомлення значення окремих елементів висловлювання (слів, словосполучень, речень); його фактичного змісту.

У якості аудіотексту можуть бути використані художні, науково-художні твори, а також зв'язні висловлювання вчителя про мовне явище (наприклад, про значення, походження слова тощо).

Бажано використовувати і тексти культурологічного змісту, про вірменські народні звичаї, про народні ігри, про особливості побуту та етнічного костюму, а також про вірменських письменників, музикантів, художників. З урахуванням особливостей вірменської мови, під час аудіювання учням пропонуються не тільки стандартні фрази, які цілком відповідають нормам літературної мови, а й у ряді випадків, їх варіанти на рівні прийнятої розмовної мови.

2. Говоріння

Навчання говорінню є основним завданням у викладанні вірменської мови у 1–4-х класах і передбачає цілеспрямовану комплексну роботу по розширенню словникового запасу школярів, вихованню звукової культури мовлення, оволодінню граматичною будовою мови, розвитку виразності і зв'язності висловлювання, вмінню розрізняти особливості й брати участь в діалозі та монологі.

У навчанні говорінню значна роль відводиться ігровим формам організації мовної діяльності: дидактичні ігри та ігри з логічним навантаженням сприяють розширенню й уточненню лексичного запасу учнів.

Для розвитку діалогічного і монологічного мовлення необхідно створювати такі навчально-мовні та комунікативні ситуації, які спонукають учнів висловлювати свої думки, почуття, потреби, обговорювати питання та проблеми, що їх цікавлять. Важливо вчити дітей висловлювати власну думку про ту чи іншу подію, явище, аргументувати свою думку, позицію. При цьому слід широко використовувати роботу в парах або невеликих групах, що створює умови для активізації мовленнєвої діяльності більшості учнів класу, засвоєння школярами культури спілкування, навичок вживання формул мовленнєвого етикету тощо.

При навчанні говорінню також використовуються навички і знання, отримані на уроках мови навчання (української).

3. Читання

Початкове навчання читанню спрямовано на засвоєння букв і розділових знаків, які абсолютно відрізняються від інших алфавітів, у тому числі і мови навчання. У першому класі формується вміння читати слова і словосполучення за допомогою розрізної абетки, відповідно до орфоепічних норм вірменської мови. Основні навички читання відпрацьовуються у 2-му–4-му класах. Під час формування навичок читання та усного мовлення відпрацьовуються орфоепічні вміння учнів; визначаються особливості наголосу в слові, інтонації різних типів речень; відтворення голосних і приголосних звуків, дифтонгів.

Навчання читанню також передбачає адекватне розуміння поданої інформації; виховання інтересу і любові до читання, до дитячої літератури; прищеплення естетичних смаків і уподобань; стимулювання пізнавальних інтересів, інтелектуальних здібностей; удосконалення мовлення учнів.

Робота з читання передбачає розвиток у дітей таких умінь як:

- читати вголос правильно, усвідомлено, виразно; в темпі відповідному швидкості звичайного усного мовлення.
- читати мовчки незнайомий текст із швидкістю, що трохи перевищує швидкість читання вголос, розуміти прочитане;
- самостійно працювати з книгою (навчальною, пізнавальною, художньою, довідковою).

Базовий компонент змісту початкового навчання літературному читанню визначається на основі таких принципів: тематично-жанровий, художньо-естетичний, літературознавчий. Перші два з них є визначальними при виборі текстів для читання. Художньо-естетичний принцип передбачає вибір художніх творів відповідно до критерію художньої цінності, літературознавчий – передбачає ознайомлення учнів з елементарними літературознавчими поняттями на рівні уявлень.

Матеріалами для читання повинні бути твори, які розвивають інтерес учнів до читання дитячої літератури на вірменській мові, які вчать бачити гармонію в природі, мистецтві, житті людей. Важливо продемонструвати молодшим школярам авторське, тематичне та жанрове розмаїття світу дитячої літератури, допомогти учням сформувати особисті художні вподобання.

Коло читання складають тексти різних стилів (розмовного, художнього, науково-популярного), різних родів літератури (епос, лірика) і різних жанрів (загадки, прислів'я, приказки, казки, легенди, розповіді, байки, вірші тощо).

При навчанні читанню використовуються також навички і вміння, які отримано на уроках мови навчання.

4. Письмо

Навчання письму як виду мовленнєвої діяльності спрямовано на формування в учнів умінь будувати письмові висловлювання, використовувати письмову мову в комунікативних цілях. Тому важливо використовувати не тільки репродуктивні види завдань, а й творчі письмові роботи, наприклад, вільний диктант, переказ, твір, вільний лист тощо.

II. Мовна лінія

Розділ складається з таких частин: «Текст. Речення.», «Звуки і букви. Склад. Наголос», «Словосполучення і слово», «Правопис», «Окремі граматичні форми».

У початкових класах учні отримують уявлення про вірменську мову як про засіб спілкування, пізнання, про її місце в індоєвропейській сім'ї мов. Підкреслюються подібності та відмінності вірменської мови від української. У мовній лінії вся робота спрямована на формування фонетичних, орфоепічних, лексичних, правописних, граматичних умінь і навичок перекладу.

1. Текст. Речення

Робота з текстом здійснюється на основі засвоєного на уроках мови навчання. При цьому основна увага приділяється визначенню основної думки, зв'язності тексту, умінню ставити питання і знаходити відповіді до них.

Робота над реченням передбачає знаходження в тексті речень, що містять повідомлення, питання, наказ, прохання, спонукання до дії, звернення та їх правильну вимову. Програма передбачає також спостереження над простими і складними реченнями, формування практичних умінь розрізняти ці речення в усній та письмовій формі.

Доцільним є з'ясування зв'язку слів у реченні, поширення речення за допомогою питань, а також складання словосполучень з прийменниками і без прийменників (в зіставленні з українською мовою), використання їх в реченні.

2. Звуки і букви. Склад. Наголос.

Фонетичні навички формуються під час вивчення вірменського алфавіту. Вивчення фонетико-графічного матеріалу у початковому курсі вірменської мови пояснюється необхідністю формування в учнів нормативів читання і письма, дотримання під час говоріння норм літературної вимови. У першому класі формуються вміння розрізняти букви вірменського алфавіту і складати слова і словосполучення за допомогою розрізної абетки за зразком, поданим учителем.

Особлива увага приділяється вимові звуків, невластивих мові навчання (українській), трьохрядній системі приголосних, чергуванню голосних, приголосних і дифтонгів з урахуванням специфіки вірменської мови.

3. Словосполучення і слово.

Основне завдання роботи над словом – збагачення і активізація словникового запасу учнів, розвиток уміння розуміти значення слова, помічати його виразно-зображальні можливості, розвивати увагу до незнайомих слів. Лексикологічні поняття (однозначне і багатозначне слово, пряме і переносне значення, синоніми, антоніми) вивчаються молодшими школярами з опорою на рідну мову.

У програмі особливе місце займає робота над словосполученнями. Приділяється особлива увага стійким словосполученням, які згруповані за заявленими темами, заміни однієї складової словосполучення іншою.

Програма передбачає роботу над найвживанішими фразеологічними одиницями (без термінів), які є основою живої розмовної мови.

У 1–2-х класах збагачення лексики досягається за допомогою стійких фраз і словосполучень, які використовуються в запропонованих темах і складених до них текстах, шляхом заміни в цих мовних кліше лексичного наповнення. Для досягнення поставленої мети використовуються також словники до текстів, адаптована література. Робота над збагаченням словникового запасу проводиться також за допомогою заучування скоромовок, прислів'їв, приказок, лічилок, віршів, пісень тощо.

У 3–4-х класах триває робота над збагаченням словникового запасу, при цьому виробляються навички самостійного складання речень і невеликих текстів.

Важливою є робота над значенням слова, правильним його вживанням у фразах (реченнях) і накопиченням лексики. При цьому використовуються синоніми, омоніми (без термінів). Особливого значення має заучування пісень, оскільки це допомагає освоїти інтонаційні особливості вимови слів і ритміку мови.

До кінця 4-го року навчання словниковий запас учнів становить близько 1200 мовних одиниць у фразах (реченнях) і словосполученнях.

4. Правопис

Основою для навчання правопису є графічні та орфографічні навички, отримані в 1–3-х класах. Особлива увага приділяється правопису слів, звучання яких відрізняється від написання, а також вживання великих і малих літер.

При формуванні правописних навичок, основна увага приділяється розвитку орфографічної і пунктуаційної пильності, умінню помічати неповну відповідність вимови і правопису, запам'ятовуванню написання найуживаніших слів, а також великих і малих літер.

Важливо розвивати навички роботи зі словниками різних типів.

При навчанні правопису використовуються навички культури оформлення письмових робіт, які отримані на уроках мови навчання.

5. Окремі граматичні форми

Перший рік вивчення мови і формування у дітей мовних умінь має пропедевтичний характер. У програму вводяться необхідні для побудови мови елементарні граматичні форми: допоміжне дієслово, заперечна частка, означений артикль, закінчення множини іменника, займенника. Для

ефективної роботи вчителя перераховані найбільш вживані дієслова, числівники, прийменники і рости́менники, прислівники, модальні слова.

Набуті вміння розвиваються і закріплюються протягом наступних років навчання.

У 2–4-х класах учні знайомляться з важливими особливостями мовних явищ, при цьому за основу беруться граматичні знання мови навчання; формуються загальні уявлення про граматику вірменської мови.

Граматичні форми, без вживання термінів, використовуються лише для ефективного навчання мови і тільки закріплюються у мові за допомогою багаторазового повторення і заучування стійких форм.

У процесі вивчення частин мови особливе значення надається частотності їх вживання, а також узгодженню і взаємозамінності (іменник, прикметник, числівник, прислівник, займенник). Під час вивчення дієслова робиться наголос на основні відмінності, невластиві мові навчання, часові форми і наявність допоміжного дієслова.

Особливого значення набувають службові частини мови, без яких важко обійтися при побудові будь-якого висловлювання, як то: вигуки, прислівники, модальні слова, прийменники, постіменники.

Працюючи з текстом, учитель звертає увагу на невластивий мові навчання порядок побудови слів у реченні. Особлива увага приділяється використанню відсутнім в українській мові знаків пунктуації.

III. Соціокультурна лінія

Соціокультурна підготовка передбачає ознайомлення учнів з нормами, що регулюють соціальні відносини в суспільстві, закріплення у школярів вміння дотримуватися цих норм, адекватно виконувати соціальні ролі. Ще одним аспектом реалізації соціокультурної лінії є формування елементарних понять етнології (високі людські якості і почуття, моральні цінності, форми взаємовідносин носіїв вірменської мови і вірменської культури), розвиток інтересу до іншої культури, вміння оцінювати її.

Відомості про національні особливості мовної (культура мови, спілкування, мовний етикет) і немовної поведінки сприяють розумінню учнями того, що поведінка людини зумовлена різними соціальними факторами, насамперед віком, статевою приналежністю, місцем проживання, національністю, соціальним становищем, а значить, є культурно обумовленою.

Вивчення вірменської мови і народознавства допомагає дітям усвідомити свою соціальну позицію, формує готовність зберегти національну своєрідність, вміння пояснити іншим особливості своєї етнічної культури.

Оволодіння вірменською мовою створює базу для вивчення школярами основ матеріальної і духовної культури: народні ремесла, народна архітектура, етнічний костюм, народні знання (прикмети), етнічні свята, народні ляльки, художня література, образотворче та музичне мистецтво тощо.

Вивчення вірменської дитячої літератури поряд з літературою інших народів України дозволить школярам успішніше засвоювати загальнолюдський зміст і національну своєрідність художніх творів, долучитися до таких видів мистецтва як театр, музика, кіно, образотворче мистецтво.

Ці уявлення формують у школярів розуміння спільного і відмінного в культурах, звичаях українців і вірменів, інших етнічних груп.

Формами соціокультурної підготовки молодших школярів можуть бути: слухання і обговорення текстів на розуміння різноманіття мов і культур; бесіди морально-етичного та естетичного змісту, героїко-патріотичної тематики; участь дітей у різних видах національних святкувань; проведення свят, присвячених діячам національних культур або суспільним подіям; проведення різноманітних конкурсів з метою активізації інтересу до фольклорної національної спадщини.

Інтегровані змістові лінії та орієнтовні способи їх реалізації

Змістова лінія «Екологічна безпека та сталий розвиток» спрямована на формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь.

Реалізація змістової лінії «Громадянська відповідальність» сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, який розуміє принципи і механізми їх функціонування.

Вивчення питань, що належать до змістової лінії «Здоров'я і безпека», виховує учня як духовно, емоційно, соціально і фізично повноцінного члена суспільства, який здатний дотримуватися здорового способу життя і створювати безпечне життєве середовище.

Змістова лінія «Підприємливість та фінансова грамотність» спрямована на розвиток кращого розуміння молодим поколінням українців практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування і таке інше).

Тема	Змістова лінія
------	----------------

	Екологічна безпека та сталий розвиток	Громадянська відповідальність	Здоров'я і безпека	Підприємливість та фінансова грамотність
Я, моя родина, мої друзі	Наводить приклади внеску своєї родини у сталий розвиток.	Розповідає про розподіл обов'язків у родині. Наводить приклади взаємодопомоги. Порівнює сімейні традиції. Наводить приклади свого внеску в життя громади.	Аргументує необхідність дотримання особистої гігієни. Демонструє розуміння впливу звичок на стан здоров'я. Ілюструє необхідність здорового способу життя на прикладі своєї родини.	Демонструє розуміння цінності праці та працьовитості для досягнення добробуту. Розповідає про доцільне використання кишенькових грошей.
Одяг			Пояснює вибір одягу залежно від погоди.	Співвідносить власні потреби з можливостями сімейного бюджету.
Харчування			Обговорює вибір продуктів, корисних для здоров'я. Наводить приклади купівлі продуктів для здорового харчування.	Розподіляє кошти на продукти харчування. Складає перелік покупок.
Відпочинок і дозвілля	Пояснює необхідність прибирання за собою під час відпочинку, наводить приклади з власного досвіду.		Демонструє знання та наводить приклади дотримання правил безпеки руху та користування громадським транспортом. Розрізняє безпечні та небезпечні ситуації під час активного відпочинку.	
Природа і погода	Розглядає природу як цілісну систему.		Робить повідомлення про складні погодні умови. Оцінює вплив навколишнього середовища на здоров'я людей свого регіону.	Обговорює ефективне та раціональне використання природних ресурсів

Подорож	Обговорює переваги екологічних видів транспорту.	Демонструє розуміння цінності культурного розмаїття та необхідності жити разом у мирі.	Пояснює життєво важливу потребу дотримання правил дорожнього руху, поведінки на воді та в інших місцях. Аналізує наслідки порушення правил дорожнього руху.	Порівнює вартість подорожі різними видами транспорту.
Свята і традиції		Порівнює свята й традиції в різних країнах.		
Покупки				Ідентифікує власні права і обов'язки як споживача
Спорт		Визначає власні спортивні уподобання та потреби.	Переконує в необхідності дотримання особистої гігієни, займаючись спортом.	
Шкільне життя	Обговорює участь у шкільних екологічних заходах.	Демонструє розуміння потреби працювати разом. Обговорює шкільні правила	Впорядковує власний робочий день з дотриманням здорового способу життя.	
Кіно і театр		Пояснює правила поведінки у закладах культури.		
Україна		Робить повідомлення про основні пам'ятки історії та культури. Складає перелік правил поведінки під час екскурсії.		
Вірменія		Робить повідомлення про основні пам'ятки історії та культури. Складає перелік правил поведінки під час екскурсії.		

Змістові лінії реалізуються через такі інтегровані курси:
у 1 класі - «Практичний усний курс»;
2 клас – інтегрований курс «Навчання грамоти»;

3 клас – інтегрований курс навчальних предметів «Вірменська мова», «Читання»;

4 клас – інтегрований курс навчальних предметів «Вірменська мова», «Читання».

Усний практичний курс спрямований на формування та розвиток артикуляційних (згідно з орфоепічною нормою літературної мови), аудіативних (слухання і розуміння літературної мови) вмінь та розвиток зв'язного мовлення (усне зв'язне мовлення – монологічне та діалогічне, побудова висловлювання відповідно до синтактичної норми, засвоєння та використання літературної лексики тощо).

Фонетичні навички в межах усного курсу формуються в учнів під впливом та керівництвом учителя.

Усний курс передбачає розвиток навичок слухання та говоріння, тому особливу увагу на цьому етапі слід приділяти створенню у свідомості учнів асоціативного аудіовізуального зв'язку образу слова за допомогою невербальних засобів навчання, а також – використання інших форм навчання (малювання, ліплення, плетіння, вишивання тощо).

Вивчення вірменської мови передбачає добукарний, букварний та післябукварний періоди. Зміст навчання зумовлюється необхідністю закріплення вмінь та навичок слухання і говоріння та формування вмінь та навичок читання і письма (букварний та післябукварний періоди).

У добукарному періоді продовжується розвиток усного мовлення шляхом повторення та закріплення вмінь та навичок щодо аудіювання та говоріння, придбаних протягом першого року навчання.

Особлива увага приділяється розширенню словникового запасу учнів: повторюється вивчений у межах усного практичного курсу матеріал, засвоюється новий. Формуються практичні вміння та навички виділяти речення з мовленнєвого потоку, складати речення, утворювати певні форми речення з наданого переліку слів, розрізнявати речення за метою висловлювання, будувати запитання та відповіді, брати участь у діалозі та зв'язано висловлюватися.

Букварний період передбачає вивчення алфавіту на основі порівняння з алфавітом мови навчання; засвоєння фонетичних понять: звук, звук і буква, голосні та приголосні звуки, тверді та м'які звуки, чергування звуків тощо. На даному етапі формуються вміння і навички аналізувати звуковий склад слова, послідовно називати звуки у слові, виділяти у словах окремі звуки. На основі засвоєння алфавіту учні мають оволодіти звуко-буквеним аналізом слова.

З метою формування навичок читання, учні вчать поділяти слова на склади за кількістю голосних звуків, розрізнявати наголошені й ненаголошені склади, будувати графічні моделі слова, словосполучення, речення. Учні мають усвідомити складотворну роль голосного звука, смислорозрізнавальну роль наголосу.

У післябукварний період формуються і розвиваються навички читання та письма. Цей етап передбачає розвиток таких умінь і навичок: читати поскладово, цілими словами та реченнями; відповідати на запитання за

змістом тексту; читати невеличкі зв'язні тексти (монологічного або діалогічного характеру) та переказувати прочитане з використанням опорних слів і навідних запитань.

Читання зв'язних текстів потребує перевірки розуміння прочитаного шляхом знаходження в тексті речень для відповіді на запитання та висловлювання свого ставлення до прочитаного тощо.

Слід зазначити, що в 1-му та 2-му класах значну роль для формування фонетичних навичок відіграє вивчення напам'ять та відтворення вголос (згідно з орфоепічною нормою) віршованих рядків, загадок, скоромовок та дитячих пісень.

Протягом післябукварного періоду закріпленню фонетичних навичок сприятиме оволодіння писемною формою сучасної вірменської літературної мови. Оволодіння графікою не потребує додаткових годин навчального часу, бо учні з першого класу володіють навичками написання букв (малих та великих), уміють вживати розділові знаки (крапка, кома, знак оклику, знак питання). На цьому етапі можна застосовувати не лише такі види письмової роботи, як списування букв, складів, слів, словосполучень, речень, коротких текстів з друкованих та рукописних зразків, а й письмові відповіді на запитання, написання диктантів, переказів коротких текстів та складання коротких описів (за предметними та сюжетними малюнками тощо). Також слід приділити увагу формуванню елементарних навичок читання рукописного тексту.

Результати навчання

На кінець I циклу навчання

Здобувач/здобувачка початкової освіти (учень/учениця):

- 1) взаємодіє з іншими усно, сприймає і використовує інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- 2) аналізує, інтерпретує, критично оцінює інформацію в текстах різних видів, медіатекстах та використовує її; сприймає художній текст як засіб збагачення естетичного та емоційно-чуттєвого досвіду;
- 3) висловлює думки, почуття та ставлення, взаємодіє з іншими письмово та в режимі онлайн, дотримується норм літературної мови;
- 4) досліджує індивідуальне мовлення – своє та інших, використовує це для власної мовної творчості, спостерігає за мовними явищами, аналізує їх.

№ п/п	I цикл (1-2 клас)	
	Загальні результати	Обов'язкові результати навчання здобувачів початкової освіти
до пункту 1		
1.1	Сприймає усну інформацію	Сприймає усну інформацію; перепитує, виявляючи увагу; доречно реагує
1.2	Перетворює усну	Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети;

	інформацію	на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно
1.3	Виокремлює інформацію	Виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим
1.4	Аналізує та інтерпретує усну інформацію	Розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація; з допомогою вчителя/ вчительки виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах
1.5	Оцінює усну інформацію	Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації
1.6	Висловлює і захищає власні погляди	Висловлює власні погляди на предмет обговорення; намагається зробити так, щоб висловлення було зрозуміле і цікаве для інших; правильно вимовляє і наголошує загальноживані слова у своєму висловленні
1.7	Використовує словесні й несловесні засоби під час представлення своїх думок	Розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі словесні і несловесні засоби для передавання емоцій та настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіапродукти
1.8	Регулює власні й емоційний стан	Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/ побаченого; ввічливо спілкується
до пункту 2		
2.1	Сприймає текст	Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; виявляє розуміння фактичного змісту прочитаного
2.2	Аналізує та інтерпретує текст	Пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також у простих медіатекстах

2.3	Збагачує естетичний та емоційно-чуттєвий досвід	Розповідає про власні почуття та емоції від прочитаного тексту; відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації
2.4	Оцінює текст	Висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що – ні; висловлює думки з приводу простих медіатекстів
2.5	Обирає тексти для читання	Обирає книжку для читання; пояснює власний вибір
2.6	Перетворює інформацію	Наоснові тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно
2.7	Читає творчо	Експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій, імпровізує з репліками під час театралізації тощо)
до пункту 3		
3.1	Створює письмові висловлення	Пише рукописними буквами, зливо, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлення, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так як вимовляються; створює прості медіапродукти з допомогою інших
3.2	Взаємодіє онлайн	Обмінюється короткими письмовими повідомленнями
3.3	Редагує письмові тексти	Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи з допомогою вчителя/вчительки; обговорює створений текст і вдосконалює його з допомогою інших
до пункту 4		
4.1	Досліджує мовні явища	Спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним мовленням та мовленням інших, удосконалює власне мовлення з допомогою інших
4.2	Використовує знання з мови у мовленнєвій творчості	Експериментує зі звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує з допомогою вчителя/вчительки мовлення літературних персонажів

Усний практичний курс вірменської мови

Сфери і теми мовленнєвої діяльності:

- **особистісна** (Хто я? Світ навколо мене. Сім'я. Ігри та захоплення. Улюблені заняття дітей.);
- **освітня** (Школа. Клас. Урок. Вчимося рахувати. Вчимося малювати. Фарби. Кольори.);
- **соціальна** (Культура відносин в родині, у школі. Дружба. Знайомство. Правила ввічливості. Народні дитячі свята. Україна – багатонаціональна держава. Вірменія. Вірменська мова як рідна мова. Месроп Маштоц – творець алфавіту. Державні та народні символи.);
- **сфера "Природа"** (Пори року. Дні тижня. Місяці. Рослинний і тваринний світ рідного краю. Природа в народній творчості.);
- **професійна сфера** (Професії людей. Праця дорослих).

МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ

(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
<p>Аудіювання Правила поведінки під час слухання. Сприйняття на слух і розуміння щоденних інструкцій учителя (в потрібній конструкції: вірменська – українська (російська) – вірменська), що пов'язані з проведенням уроку та вивченням нового мовного матеріалу Сприйняття на слух і розуміння аудіозапису або усного подавання нового мовного матеріалу: – фраз, що пов'язані з конкретними ситуаціями, місцем, співрозмовником; – діалогів за вказаними темами; – скоромовок, лічилок, віршів, пісень, прислів'їв, приказок.</p>	<p>Учень сприймає інструкції учителя, пов'язані з проведенням уроку та вивченням нового мовного матеріалу; уважно слухає адаптований діалог (1-2хв. у потрібній конструкції); розуміє та запам'ятовує зміст прослуханого мовного матеріалу (фрази до 3 мовних одиниць); запам'ятовує невеликі вірші, дитячі пісні, скоромовки, лічилки, прислів'я, приказки.</p>

<p>Говоріння Чіткість дикції. Постановка сили голосу (гучність), темпу мовлення, вибір інтонації. Інтонація розповідних, питальних та спонукальних речень (фраз).</p> <p>1.Діалогічне мовлення Ситуація спілкування (час, місце, учасники, емоційний фон). Правила поведінки у діалозі: зрозумілість мовлення, дотримання точності вимови, вміння слухати співрозмовника, виявляючи інтерес до його слів, зацікавлюючи темою спілкування. Ведення нескладних діалогів за вивченими темами. Складання-відтворення запитань та відповідей на рівні побутового мовлення. Вербальні (мовленнєві) форми етикету (висловити вдячність, вибачитися та ін.)</p> <p>2.Монологічне мовлення Відповідність висловлювань (фраз) до вивчених тем. Гучність і темп мовлення, чіткість дикції. Переказ прослуханих текстів. Вивчення напам'ять віршів, текстів пісень, скоромовок, лічилок, приказок, прислів'їв.</p>	<p>Учень говорить по можливості правильно, слідкуючи за темпом мовлення, силою (гучністю) голосу та інтонацією. Інтонаційно правильно вимовляє розповідні, питальні та спонукальні речення (фрази); розуміє, відтворює та запам'ятовує подані в діалогах фрази й словосполучення; орієнтується у ситуаціях спілкування; ставить питання за вивченими темами та відповідає на них у конкретних ситуаціях, вставляє додаткову лексику у мовне кліше, фразу; реагує на репліки (3-4 фрази); звертається до вчителя, однокласників, членів родини з різними питаннями й проханнями на рівні побутового мовлення; веде діалог на запропоновані теми, використовуючи мовленнєві форми етикету. складає висловлювання відповідно до вивченої теми й розглянутого матеріалу (4-5 фраз); переказує прослуханий текст обсягом до 4-х – 5-ти фраз; завчає 2-3 пісні читає напам'ять 3-4 вірші, скоромовки, прислів'я та приказки (Додаток1).</p>
<p>Читання Ознайомлення з буквами вірменського алфавіту за картками, плакатами, розрізною абеткою (два шрифти) . Складання за допомогою розрізної абетки знайомих слів, словосполучень і фраз.</p>	<p>Учень розпізнає букви вірменського алфавіту (два шрифти) на картках, розрізній абетці, плакатах і пов'язує їх зі словами, що починаються з цих букви; уміє складати знайомі слова, словосполучення і фрази за допомогою розрізної абетки.</p>

МОВНА ЛІНІЯ
(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
-----------------------------	----------------------

<p>Мова як найважливіший засіб спілкування і пізнання. Рідна, державна й інші мови. Історія вірменської мови й писемності. Месроп Маштоц.</p>	<p>Учень розуміє необхідність володіння рідною, державною й іншими мовами. Вірменська – одна з найдавніших мов світу. Месроп Маштоц – засновник вірменської писемності.</p>
<p>Звуки і букви Вірменський алфавіт. Відповідність звукового ряду вірменської мови їх літерному значенню. Відтворення звуків, що не властиві мовам навчання (українська, російська).</p>	<p>Учень розрізняє букви вірменського алфавіту; знає напам'ять алфавіт у фонетичному варіанті і за назвами літер; співвідносить літери і звуки; правильно вимовляє звуки вірменського алфавіту; правильно вимовляє звуки, що не властиві мовам навчання: ը, թ, ծ, հ, ձ, դ, ճ, ջ, ռ, փ, ք</p>
<p>Речення. Слово Речення (фрази) і словосполучення у відповідності до запропонованих тем. Розуміння значення фраз, словосполучень та окремих слів. Наголос у вірменській мові.</p>	<p>Учень засвоює та відтворює 300-500 мовних одиниць у простих реченнях (фразах) і словосполученнях відповідно до запропонованих тем; дотримується правильності побудови фраз і слів, розуміє їхнє значення; правильно наголошує слова.</p>
<p>Окремі граматичні форми <i>Усі граматичні форми подаються без уживання термінів і тільки закріплюються в усному мовленні за допомогою багаторазового повторення і заучування сталих форм</i> Найуживаніші дієслова. Допоміжне дієслово і формування основних форм часу. Використання дієслів у заперечній формі. Формування множини іменника. Означальний артикль, вираження означеності - неозначеності іменників. Прикметники та їх вживання. Особові, питальні і вказівні займенники. Однина і множина займенників. Кількісні числівники. Найуживаніші прийменники і постіменники. Сполучники. Модальні слова.</p>	<p>Учень засвоює найуживаніші дієслова, а також іменники, прикметники, займенники та інші частини мови у словосполученнях і реченнях (фразах) перелічених тем, у тому числі: – дієслова: սովորել, ասել, խոսել, լսել, տեսնել, նայել, դիտել, հիշել, կարդալ, գրել, պատմել, հարցնել, պատասխանել, նստել, կանգնել, ուտել, խմել, հազնել, հանվել, արթնանալ, քնել, տանել, բերել, տալ, վերցնել, գալ, գնալ, բացել, փակել, մտնել, դուրս գալ, խաղալ, քայլել, վազել, սիրել, խնդրել, իմանալ, լվացվել, մաքրել, լվանալ, սանրվել, հաշվել, էրգել, մոտենալ, հեռանալ тощо; – допоміжне дієслово է; – заперечна частка չ; – закінчення форм множини էր, ներ;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – означальний артикль ը(ն); – найуживаніша прикметники; – особові, питальні і вказівні займенники в однині та множині; – кількісні числівники від 1 до 100; – прийменники і постіменники անշո, անջև, անջևում, մասին ,մեջ, մինչև, մոտ, վրա, տակ, կողքին, հետ, հետևում, համար, հետո; – сполучники և, ու, իսկ; – модальні слова այն, երևի, հենց, ոչ; використовує задані форми різних частин мови для складаних словосполучень, речень (фраз).
--	--

СОЦІОКУЛЬТУРНА ЛІНІЯ
(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
<p>Вірменія. Вірменська мова – одна з найдавніших у світі. Вона входить в сім'ю індоєвропейських мов.</p> <p>Україна – багатонаціональна держава, її столиця – Київ .Українська мова – це державна мова. Сім'я, члени сім'ї: батьки, дідусь(і), бабуся(і), сестра(и), брат(и).</p> <p>Правила поведінки з дорослими і дітьми (у школі і вдома, на уроках, в театрі, музеї).</p> <p>Знайомство. Етикетні формули, що використовуються в спілкуванні: Здрастуй (те)! Доброго ранку! Добрий день! Привіт! До побачення! Дякую! Будь ласка! Вітаю тебе (Вас). Ти так думаєш? І я теж так думаю.</p> <p>Книга – досягнення культури.</p>	<p>Учень знає, що Єреван – столиця Вірменії; знайом з визначними пам'ятками Вірменії; дізнається про Месропа Маштоца і створення вірменського алфавіту.</p> <p>Україна – незалежна держава, українська мова є державною, її вивчають усі школярі. про професію та місце роботи або навчання, їх улюблені заняття;</p> <p>вміє правильно звернутися; знає правила ввічливої поведінки з дорослими і дітьми; дотримується правил спілкування, використовує етикетні формули; вміє правильно представляти один одного (ім'я, прізвище, вік, місце проживання, школа, клас)</p>

<p>Вірменська прислів'я про користь книги, вчення. Ілюстрування дитячої книги. Відомі художники-ілюстратори дитячої книги.</p>	<p>проявляє інтерес до ілюстрування літератури; знає прізвища відомих вірменських художників, що ілюструють твори для дітей;</p>
<p>Вірменські народні рухлива ігри, правила поведінки в грі. Вірменські народні лічилки для визначення ведучого.</p>	<p>називає прислів'я про користь книг, навчання. знає назви та правила вірменських рухливих ігр; декламує лічилки, намагається самостійно їх скласти;</p>
<p>Сімейний досуг. Вірменські прислів'я, народні казки про дружбу, вірність.</p>	<p>знає традиції сімейних відносин, вірменські прислів'я про сімейне життя; слухає і приймає участь в інсценуванні вірменських народних казок, правильно визначає ідею казки; знає особливості традиційних вірменських свят;</p>
<p>Сімейні свята. Участь дітей в сімейних святах. Календарні свята. Народні прикмети.</p>	<p>бере участь у дитячих сезонних розвагах; орієнтується в вірменських народних прикметах;</p>
<p>Прислів'я приказки про пори року. Природа у вірменських народних казках, загадки, пісні, хороводи.</p>	<p>називає 2-3 прикмети до кожної пори року; знає вірменські етнічні пісні про природу; народні загадки про природу, пори року, проявляє інтерес до їх складання.</p>

2-й КЛАС

70 годин

2 години на тиждень, 4 години резервного часу на розсуд вчителя

Розвиток навичок усного та письмового мовлення

Сфери і теми мовленнєвої діяльності:

- **особистісна** (Мій будинок. Мої домашні обов'язки. Традиції нашої родини. Гість у нашому домі.);
- **освітня** (Знання. Школа. Бібліотека. Дитяча література. Подорожі (реальні та уявні). Дитячий театр, кінотеатр, музей.);
- **соціальна** (Дом и побут різних народів. Традиції вірменського народу. Національні посуд, одяг, взуття. Етнічні свята. Україна – наш спільний дім. Київ – столиця України. Державні та народні символи. Місто. Село.);
- **сфера «Природа»** (Пори року. Природа у фольклорних і авторських творах.);
- **професійна** (Професії людей. Праця дорослих.).

МОВЛЕННЄВА ЛІНІЯ

(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
<p>Аудіювання Доречність поведінки слухача. Сприйняття на слух і розуміння щоденних інструкцій вчителя, в потрібній конструкції вірменська – українська (російська) – вірменська, що пов'язані з проведенням уроку та вивченням нового матеріалу, Слухання-розуміння: – загального змісту діалогу на задані теми; – адаптованих захопливих текстів; – змісту мультфільмів і адаптованих для навчальної діяльності відеофільмів; – загадок, прислів'їв, приказок, скоромовок, віршів, пісень; Використання малюнків для закріплення прослуханого матеріалу.</p>	<p>Учень сприймає на слух щоденні інструкції вчителя, пов'язані з проведенням уроку, і новий мовний матеріал; уважно слухає діалог (2-3х.в потрібній конструкції) на задану тему й розуміє його зміст та розрізняє на слух у мовленнєвому потоці знайомі слова та повторювані словосполучення ; розуміє загальний зміст прослуханих адаптованих захопливих текстів та запам'ятовує зміст мовного матеріалу (фрази до 5 мовних одиниць); розуміє загальний зміст мультфільмів, адаптованих для навчальної діяльності відеофільмів, запам'ятовує невеликі вірші, дитячі пісні, скоромовки, прислів'я, приказки. добирає фрази з прослуханого матеріалу відповідно до ілюстрації;</p>

	виконує малюнок за прослуханим текстом (позакласна робота).
<p>Говоріння Чіткість дикції. Вироблення правильності говоріння фраз, словосполучень і слів зі складною вимовою. Наголошення (відмінності від мов навчання)</p> <p>1. Діалогічне мовлення Правила поведінки у діалозі: уміння слухати співрозмовника, давати йому висловлюватися, використовувати формули ввічливості. Ведення нескладних діалогів на запропоновані ситуації за даними темами з використанням відповідних мовних кліше, стійких словосполучень. Відповіді на питання за раніше вивченими темами</p> <p>2. Монологічне мовлення Основні вимоги до усного мовлення: чіткість дикції, послідовність викладу. Форми звертання з проханнями і питаннями. Переказ прослуханого матеріалу за вивченою темою. Переказ прочитаного тексту з опорою на словник до нього. Складання висловлювання з використанням дидактичних матеріалів. Усне повідомлення. Оцінка змісту усного висловлювання. Вивчення пісень, прислів'їв, приказок, скоромовок. Навички виразної декламації.</p>	<p>Учень чітко і правильно відтворює фрази, словосполучення і слова. Правильно наголошує;</p> <p>дотримується правил поведінки в діалозі, використовує формули ввічливості; розуміє, відтворює і запам'ятовує запропоновані в діалогах фрази й словосполучення; веде діалог за запропованою ситуацією (від 2-х до 4-х реплік) вставляє додаткову лексику в мовне кліше фрази, реагує на репліки; замінює слова у сталих фразах, не порушуючи їхнього загального змісту; ставить питання і відповідає на них у конкретних ситуаціях за змістом вивчених тем (не менше 4 запитань); чітко вимовляє фрази, слова і словосполучення, дотримуючись послідовності викладу; звертається до вчителя, до однокласників, членів родини з різними питаннями і проханнями на рівні побутового мовлення; переказує прослуханий текст за кожною темою 5-8 (фраз); переказує прочитаний текст (обсягом 20-40 слів) з опорою на словник до нього, питання, малюнки; складає висловлювання (3-4 фрази) з використанням дидактичних матеріалів; складає усне повідомлення (не менше 5 фраз) оцінює зміст усного висловлювання (за допомогою вчителя); завчає по 3-4 пісні, скоромовки, прислів'я та приказки; декламує 3-4 вірші напам'ять.</p>

МОВНА ЛІНІЯ
(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
<p>Звуки и букви Групи звуків, що складають звукову систему мови та їх літерне позначення, правила вимови. Значення голосних звуків у творенні складів. Визначення спільного і відмінного у звуковій системі вірменської та української (російської) мов. Звуки й літери, що відсутні у мові навчання. Приголосні трійчастого ряду вірменської мови. Відсутність протиставлення приголосних за твердістю-м'якістю.</p>	<p>Учень вимовляє звуки у словах за правилами вимови; розрізняє голосні та приголосні звуки і співвідносить їх з відповідними літерами; знає і правильно вимовляє відсутні в мові навчання голосний (ը), напівголосний (յ) та приголосні ձ, ջ, դ, ր глухі: ծ, ճ глухі придихові: փ, ք, ք гортанно-придиховий звук հ; знає і правильно вимовляє трійчастий ряд приголосних у вірменській мові: дзвінки բ, գ, դ, ձ, ջ; глухі լ, լ, տ, ծ, ճ; глухі придихові փ, ք, ք, ջ, ջ; усвідомлює відсутність протиставлення приголосних за твердістю-м'якістю у вірменській мові.</p>
<p>Текст. Речення. Словосполучення і слово Зміст тексту. Зв'язність тексту. Види речень за метою висловлювання та інтонацією. Словосполучення, що відповідають запропонованим темам і текстам. Тематичні групи слів. Значення найуживаніших слів. Просте слово. Корінь. Префікс. Суфікс. Антоніми. Ідіоматичні вислови.</p>	<p>Учень розрізняє текст і непов'язані між собою речення; знаходить у тексті речення, що містять повідомлення, питання, наказ, прохання або спонукання до дії, звертання. правильно вимовляє їх; складає речення необхідної інтонації, ставлячи відповідні розділові знаки; збагачує свій словниковий запас відповідно до запропонованих тем і текстів ще на 300 мовних одиниць у реченнях (фразах) і словосполученнях (словниковий запас двох років навчання – 600-800 слів); засвоює значення найуживаніших слів; поділяє слово на корінь, префікс і суфікс, знаходить пари протилежних за значенням слів; розуміє та завчає не менше 20 ідіом.</p>

Окремі граматичні форми

Уся граматика подається без уживання термінів і тільки закріплюється в усному й писемному мовленні за допомогою багаторазового повторення і заучування сталих форм.

Іменник.

Власні і загальні, назви істот і неістот. Їх відмінності у вірменській мові та мовах навчання.

Суфікси іменників.

Прикметник. Ступені порівняння та їх утворення.

Займенник. Заперечні, означальні та неозначені, відносні займенники.

Числівник.

Цифрове значення літер вірменського алфавіту.

Утворення порядкових числівників.

Присвійні артиклі.

Дієслово.

Утворення наказового способу дієслова.

Утворення найпростіших форм часу без допоміжного дієслова.

Прислівник.

Найпоширеніші прислівники часу і місця.

Прийменники і постіменники.

Сполучники.

Вигуки.

Модальні слова.

Учень

засвоює найуживаніші іменники, прикметники, дієслова, займенники та інші частини мови у словосполученнях і фразах розглянутих тем;

використовує задані форми різних частин мова для складання словосполучень, речень (фраз);

ставить питання до іменників $n^{\circ} \psi, n\psi p t^{\circ} p$, $h^{\circ} \psi, h\psi t^{\circ} p$;

розрізняє при читанні й написанні власні та загальні назви іменників істот і неістот; використовує іменники з найуживанішими суфіксами: Ալ, ուկ, իկ, աւ, աւք, աւալ, աւնց, արաւ, իչ, քրդ, քց, ստաւ, վք, ուրթուն, ուիի;

Ставить питання до прикметників $h^{\circ} \psi \psi h \psi h$, $քր \psi t u h, քր$;

утворює вищий і найвищий ступінь порівняння прикметників;

використовує заперечні, означальні та неозначені, відносні займенники;

ставить питання до числівників: $h^{\circ} \psi \psi \psi \psi^{\circ} u$, $քր \psi \psi^{\circ} u$, $քաւի^{\circ}$, $քաւիքը$, $n^{\circ} p$, $n^{\circ} p t r p r d$, $քաւի^{\circ} t r p r d$;

знає цифрове значення літер вірменського алфавіту.

утворює порядкові числівники,

використовуючи закінчення $քրդ, t r p r d$; правильно вживає слова з присвійними артиклями $U, \eta, u, (p)$;

ставить питання до дієслів $h^{\circ} \psi \psi \psi t^{\circ} t$, $h^{\circ} \psi \psi \psi h^{\circ} t^{\circ} t$;

використовує дієслова наказового способу у реченнях (фразах) та словосполученнях; уміє утворювати найпростіші форми часу дієслова;

ставить питання до прислівників часу та місця ($t^{\circ} p r$, $քրտ^{\circ} \eta$, $n^{\circ} p$) і правильно вживає \ddot{x} ;

засвоює і вживає:

	<p>– прийменники і постіменники <i>անց, անանց, դեպի, դիմաց, հետո, ներքև, նման, շուրջ, ջափ, պատճառով, պես, վեր, վերև;</i></p> <p>– сполучники <i>բայց, սակայն, որ, եթե,</i></p> <p>вигуки <i>ա՛ իսկվա՛ դ, բա՛, ջա՛ն, վա՛ իս, վա՛ յ, ու՛ իս; օ՛ հ, է՛ յ, էհէ՛ յ, ա՛ յ, տո՛,</i></p> <p>модальні слова <i>իհարկե, իսկապես, որ, գուցե, կարծեմ, համարյա, միայն, միայն թե.</i></p>
--	--

СОЦІОКУЛЬТУРНА ЛІНІЯ

(протягом року)

Зміст навчального матеріалу	Очікувані результати
<p>Розширення знань, засвоєних в 1 класі про Вірменію. Минуле та сьогодення столиці Вірменії – Єревана. Визначні пам'ятки Вірменії.</p> <p>Столиця України – Київ. Пам'ятні місця Києва.</p> <p>Правила поведінки з незнайомими людьми. Етикетні формули, що використовуються в спілкуванні: Будьте ласкаві! Прошу Вас (тебе). На все добре! Як справи? Все гаразд? -Дякую, все добре. Знайомтеся, будь ласка, це – ... Дуже приємно! Не вийшло? Нічого, не засмучуйтеся. Вийде! Мені теж дуже цікаво. – Справді? Хіба? А я і не знав. Ніколи б не повірив. Чому ти так думаєш? Хочеш? Хочеш? Ти не хочеш? Шкода, що ти не хочеш. Добре, іншим разом. Чудово! Чудесно! Не дуже добре! Жахливо!</p> <p>Матеріальна вірменська культура. Виникнення і поширення народних ремесел.</p>	<p>Учень</p> <p>знає про головні пам'ятні місця Вірменії – гора Арарат, монастир Хор Вирап – старовинний архітектурний пам'ятник, храм Гарні, монастир Гехард, озеро Севан;</p> <p>знає, що столиця України – місто Київ, розповідає про пам'ятні місця Києва (Хрещатик, річка Дніпро, музей книги і книгодрукування, літературний музей);</p> <p>дотримується правил спілкування; використовує етикетні формули;</p> <p>знає деякі особливості розвитку ремесел в регіонах Вірменії;</p>

<p>Народна архітектура. Місто. Село. Подвір'я і вулиця. Будинки. Декоративне оформлення будинку.</p>	<p>розрізняє характерні особливості побудови житла в різних країнах, в містах і селах (вірменські етнічні особливості), декоративного оформлення будинків засобами різних національних культур;</p>
<p>Календарні святкування. Народні прикмети. Прислів'я та приказки про пори року.</p>	<p>знає особливості традиційних вірменських свят, бере участь у дитячих сезонних розвагах;</p>
<p>Природа в творах майстрів вірменського живопису.</p>	<p>знає прізвища відомих майстрів вірменського живопису, назви їх творів;</p>
<p>Дитячий театр. Ляльковий театр. Історія народної ляльки.</p>	<p>орієнтується у вірменських народних розвагах, називає види дитячих лялькових театрів; розрізняє героїв народних і авторських п'єс для дітей.</p>

ДОДАТКИ

ДОДАТОК 1.

Вірменська абетка

Ա ա	այ	й
Բ բ	Կ կ	н
Գ գ	Ը ը	ш
Դ դ	Ո ո	во
Ե ե	Չ չ	ч
Զ զ	Պ պ	п
Է է	Ջ յ	дж
Ը ը	Ռ ռ	р твердый
Թ թ	Ս ս	с
Ճ ճ	Վ վ	в
Ի ի	Տ տ	т
Լ լ	Ր ղ	р м'який
Խ խ	Յ չ	ц
Ծ ծ	ՈՒ ու	у
Չ չ	Փ փ	п
Հ հ	Ք ք	к
Չ ձ	ԵՎ և	ев
Ղ ղ		
	Օ օ	о
	Ֆ ֆ	ф
Ճ ճ		
Մ մ		

дзвінкий

ՎԻՐՄՍ

<< Վիրменська мова>> . Р. Гарібян

<< Дорога бабуся>>. Народний

<<Коли це буває ? >> К. Агаян

<<Качечка>> Р. Патканян

ՍԻՏԻ

<< айб, бен, гім >>Муз. і сл. М.Йорганца

<< Запиваймо вірменською>>. Муз. і сл. М.Йорганца

<< А- арев -Б-барев>> Муз. і сл. М.Йорганца

ՏԿՐՈՄՈՎԿԻ

Ծտի ճտի ճիտը ծուռ է:

Փիղը մտավ կրկեսը, բռնեց կրկեսի կեսը:

ՍՐԻՍԼՎ'ՅԱ, ՍՐԻԿԱՅԿԻ

Լավ է ուշ քան երբեք:

Լավ սկիզբը գործի կեսն է:

Քանի լեզու գիտես՝ այնքան մարդ ես:

Լեզվի ծակածին դեղ չկա:

Քաղցր լեզուն օձը բնից կհանի:

Մի եղիր ուրազի պես՝ միշտ դեպի քեզ, միշտ դեպի քեզ:

Այլ եղիր սղոցի՝ պես մին դեպի քեզ,մին դեպի մեզ:

ՍԻՇԻՍԿԻ

Մեկ, երկու, երեք՝

Չմերուկը բերեք:

Չոքս,հինգ, վեց՝

Ընկավ կոտրվեց

Յոթ ,ութ, ինը՝

Ինչ է դրա գինը:

Տասը՝ ինչ վնաս:

Եկեք հաշվենք՝ մեկ , երկու

Կային մի մուկ, մի կատու:

Շարունակենք՝ երեք, չորս,
Մուկը փորեց մի մեծ փոս:
Հետո ասենք հինգ ու վեց,
Կատուն ընկավ փոսի մեջ:
Յոթից հետո անենք՝ ութ,
Ծիծաղում է մուկն անգուրթ:
Եվ վերջապես՝ ինը, տասը,
Փրկեք կատվին թավամազ:

ՎԻՐՄՍ

«Ручк». Օ. Туманян

«Портрет моєї матері» Օ. Н. Мікаелян

«Листопад». Օ. Туманян

«Весна» .А. Хнкоян

ՍԵՆԻ

«Моя няня». Сл. С. Мурадяна, муз. М. Чтцяна

«Новий рік». Сл. Н. Мікаеляна, муз. А. Айвазяна

«Веселий ранок». Сл. Н. Мікаеляна, муз. А. Лусіняна

ՏՈՐՄՈՎԿԻ

Սարի ուսին՝ սիրուն լուսին, սիրուն լուսին՝ սարի ուսին:

Ձուկ գլորեմ, ձուկ ուտեմ, մուկ գլորեմ, ձուկ ունեմ:

ՍՐԻՍՏՎՅԱԿ, ՍՐԻՍՏՎՅԱԿ

Անուն կա, ամանում չկա:

Միծաղկով գարուն չի գա:

Գուղը կանգնի գերան կկոտրի:

Ջրի բերածը ջուրը կտանի:

Հասկացողին՝ մեկ ասա, չհասկացողին՝ հազար ու մեկ:

Շատ գիտես, քիչ խոսիր:

Ջուրը փոքրին, խոսքը մեծին:

Լավություն արա, զցիր ջուրը:

ԻԴԻՈՄԱՏԻՉՆԻ ՎԻՐԱԶԻ

Աչքդ լույս, աչքով տալ, ականջին օղ անել, բանի տեղ դնել, բաց բերան, գլուխ հանել, գլխի ընկնել, երես տալ, երկու կրակի մեջ ընկնել, թև առնել, թև տալ, թուղթ մրոտել, լեզու առնել, լեզու գտնել, խոցքը մեկ անել, խոսքը զցել, ծտի նման, կատու դառնալ, կրակն ընկնել, հազար ասել, հինգ մատի պես գիտենալ, ձեռք բերել, ձեռք առնել, մի կտոր հաց, ոտքի հանել, պոչով սուտ, ջրի պես, ջուր ձեծել, սեղան բացել, սիրտ անել, վրա հասնել, ուժից ընկնել, փուշը մատից հանել, քար կտրել, քթի տակ:

ВІРШ

«Осінь», О.Туманян

«Річка». О.Туманян

«Перший сніг». О.Туманян

«Вірменія». П. Севак

«Джерельце».О.Туманян

ПІСНІ

« Дін-донг ». Сл. Н. Мікаеляна,муз. Р . Амирханяна

«Пісня зірочок». Сл. Н. Мікаеляна муз.Петросяна

«Очікування весни». Сл. Н. Мікаеляна муз.А.Лусініяна

СКОРОМОВКИ

Ճայի ճուտը կերավ ծտի ճտի կուտը:

Շարա,' Սարոյի շորին սարի սիրուն շուշան շարիր:

ПРИСЛІВ'Я, ПРИКАЗКИ

Մեծին լսողի վոտքը քարին չի դիպչի:

Տասե չափիր,մեկ կտրիր:Փոքրից սկսիր ,որ հասնես մեծին:

Ով գարնանը քնի,աշնանը լաց կլինի:

Մի ձեռքով երկու ձմերուկ չես բռնի:

Այսօրվա գործը վաղվան մի թողնիր:

Ամառվա փուշը ձմեռվա նուշն է:Թրի կտրածը կլավանա,լեզվի կտրծը չի լավանա:

Պտուղը ծառից հեռու չի ընկնի:

Փեշակը ոսկի է:

Ինչ որ ցանես ,այն կհնձես:

Երկաթը տաք- տաք կծեծեն:

ІДІОМАТИЧНІ ВИРАЗИ

Աչքի լույսի պես պահել,անպոչ գդալ,անուն դնել,աչքերը չորս անել,աչքից ընկնել,աչք ծակել, ասեղ գցելու տեղ չկա,բերանը ջուր առնել,բերանից կտրել, գետինը մտնել,գլուխը կորցնել,գլուխը պահել,լեզուն կապ ընկնել,լեզուն կծել,խոսքը ջուրը գցել,ծնկի գալ,կաշին փրկել,կրակի գին ունենալ,կրակի հետ խաղալ,հաշիվ մաքրել,հոնքերը կիտել,հունի մեջ ընկնել,ձեռք մեկնել, յոթը չափիր,մատը մատին

չխփել,մատների արանքով նայել,մեկ կտրիիր,մեջք մեջքի տալ,ոսկի ձեռքեր ունենալ, ոտին տեղ անել,ոտքը քարին առնել, ոտքի տակ ընկնել,ոտք մեկնել, ջրի գին ունենալ,տաշած քարը գետնին չի մնա,քամի անել,քիթը կախել,օձը բնից հանել, օձի լեզու:

ВІРШ

- «Кіт і пес». О.Туманян
- «Бабка і мураха ».А. Хнкоян
- «Вовк і ягня ». А. Хнкоян
- «Відкритий ліст». усім О.Туманян
- «Моїй рідній Вірменії». Е. Чаренц

ПІСНІ

- « Новій рік» Сл. Н.Мікаелян, муз. Р. Амірханян
- «З- під хмари...» Сл. О.Туманяна, муз. А. Тіграняна
- «Візьмімося за руки ,друзі» Сл. і муз. Л.Давідян
- «Пісня куріпки» Обробка тексту .. О.Туманяна, муз. Комітаса
- «Жайворонок »сл.. Р. Асатряна, муз.Е. Міграняна

ТЕАТРАЛІЗОВАНІ ВИСТАВИ

- «Крапля меду»,« кіт і пес» ,« Кікос» (за. Ов.Туманянов),
- «Збори мишей»,« вовк і ягня», «бабка і мураха» (за. А.Хнкояном)

СКОРОМОВКИ

Շար,չկար,մի գաճաճ արջ կար
 ,գաճաճ արջի աջ աչքը չկար:
 Ձորում ծաղկած խնձորենին
 Խնձոր սվեց հնձորներին:

ПРИСЛІВ'Я, ПРИКАЗКИ

Ճիշտ խոսքը կատակով կասեն:
 Մեկին սապոնն ինչ անի ,իսկին խրատն ինչ անի:
 Կուժ քեզ եմ ասում,կուլա,դու լսիր:
 Կաթից բերանն այրվել է, մածունը փչելով է ուտում:
 Ձմեռը ձյուն ուզես,չի տա:
 Խեղտվողը ձեռքը փրփուրին է գցում:
 Գործը վարպետից է վախենում:
 Մարդու աչքը դուրս գա,անունը դուրս չգա:

Մուտասանի տունը կրակ ընկավ, ոչ ոք չհավատաց:

Գողը որ տնից լինի, եզը երդիկից դուրս կգա:

Մարմանդ գետից վախեցիր:

Փորձած թանը անփորձ մաճնից լավ է:

ԼԺՈՄԱՏԻՇՈՒ ՎԻՐԱՅԻ

Գույն տալ՝ գույն առնել, երես տվինք՝ աստառ ուզեց, լեզուն քոր է գալիս, խոսքը կտուրը զցել, խոսքը շաքարով կտրել, ծոծրակը տեսնել, ծով քրտինքթափել, ծուռ նստենք՝ շիտակ խոսենք, կապը կտրած, կես բերան ասել, կողի ընկնել, կուժն ուկուլան մեկի գլխին կոտրել, համը հանել, հովի պես պտտվել, հոնքը շինելու տեղաչքնել հանել, հոր գինը վրան դնել, ձերքերը լվանալ, ճանճ քշել, ճաշը եփել, մտկի գլուխը լվանալ, մի ականջից մտնել՝ մյուսից դուրս գալ, մի բարձի ծերանաք, մի ձեռքով երկու ձմերուկ բռնել, յոթ սարի հետևում, շուն ու գել լինել, ոչ ուտես, ոչ խմես՝ նստես երեսին նայես, ոտքից գլուխ չափել, ոտքի տակը փորել, պոչը տրորել, սանձը ձգել, սև աղվես դառնալ, սիրտը բաց լինի, վզին կապել, ցեխը կոխել ու հանել, փեշի տակ լինել, քարը քարին վրա չթողնել, քարից հաց քամել, քեֆին քեֆ չի հասնի:

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ ДЛЯ ВЧИТЕЛЯ

1. Державний стандарт початкової освіти в Україні. – Київ: 2011.
2. Абрамян С. Вірменська мова. Слово і мова. – Єреван: Луйс, 1978.
3. Абрамян С. Пунктуація вірменської мови. – Єреван: Луйс, 2002.
4. Агаджанян Х. Короткий тлумачний словник омонімів і фразеологізмів. – Єреван: Луйс, 1990.
5. Абетка (вірменська). Головна спеціалізована редакція літератури мовами національних меншин України. – Київ: 1996.
6. Вірмено-російський словник за ред. Галастян Е. – Єреван: АН Арм ССР, 1984.
7. Арутюнян Г. Цікава вірменська мова. – Єреван: Луйс, 1975.
8. Бедірян П. Фразеологічний тлумачний словник. – Єреван: Луйс, 1971.
9. Гарібян А. Російсько-вірменський словник. Єреван: АН Арм ССР, 1977.
10. Гудзик. Ф. Контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів початкової школи. Мова національних меншин. /Початкова школа/. Київ: 2002.
11. Давтян Л., Аракелян Л., Кіракосян Г. Читаємо вдома та у дитячому садочку. Для 2-7 років. – Єреван: Зангак-97, 2009.
12. Дарбінян М. Пунктуація сучасної вірменської мови. – Єреван: Луйс, 1990.
13. Домашня школа./Вірменський вісник «Наїрі»/. – Донецьк: 2002-2004.
14. Ішханян Р. 500 слів. – Єреван: ЄДУ, 1980.
15. Катвалян В. Показчик з орфографії і пунктуації. – Єреван: Тапан, 1992.
16. Косян В. та ін. Посібник практичних робіт з вірменської мови. – Єреван: Луйс, 1989.
17. Манукян А., Елоян Т. Дидактичні матеріали з вірменської мови для вчителів. 4 клас. – Єреван: Луйс. 1978.
18. Міріджанян Л. Мій Шевченко. Переклади. – Київ: 2002.
19. Парнасян Н., Манукян Ж. Самовчитель вірменської мови. Єреван: Луйс, 1990.
20. Пілосян Р. Програма вірменської мови для шкіл 1 ступеня з російською або українською мовою навчання /Сходження до джерел/
21. Майрені лезу. Посібник для вчителя. Укл. Т.Саліста-Григорян.
22. Саліста –Григорян Т. 1ч. Вірмени.
23. Саркісян В. Вірменські фразеологізми в малюнках. – Єреван : Луйс 1989.
24. Сеферян С., Лазарян А. Мудрість народу. – Єреван: Саак Партев, 1992.
25. Хачатрян В. Артутік. Дитячі пісні. – Єреван: Аревік, 1998.

АУДІО-ВІЗУАЛЬНІ ЗАСОБИ НАВЧАННЯ

1. Пілосян Р., Тащян Л. П'ять уроків вірменської мови. Аудіокасета.
2. Збірник мультфільмів. Вірменські казки. Укл.В.Вермішян. Відеокасета.
3. Збірник дидактичних матеріалів до Програми вірменської мови для 1-4 класів загальноосвітніх шкіл з українською мовою навчання.Укл. Т.Саліста-Григорян. Компактдиск. (4 ч.).
4. Казки О. Туманяна у виконанні А. Манукян, С. Кочарян. Укл. Р.Пілосян, Л. Тащян. Аудіокасета.
5. Зангак. Пісенник. Укл. К. Петросян.

СПИСОК НАВЧАЛЬНОЇ ЛІТЕРАТУРИ І ДИДАКТИЧНИХ ПОСІБНИКІВ ДЛЯ УЧНІВ

1. Авакян. В. Вірменська мова. 1 клас. Єреван: Луйс,1989.
2. Авакян М. Ілюстрована граматики. 2 клас. Єреван: 1997.
3. Авакян. В. та ін. Підручник для 3 класу. – Єреван: Луйс, 2002.
4. Агаян Е., Барсеґян О. Вірменська мова. Підручник для 4 класу. – Єреван: Луйс, 2002
5. Агаян Е., Барсеґян О. Вірменська мова. Підручник для 5-7 класів.- Єреван: Луйс, 1989.
6. Арнаутян А. Буквар. Книга – зошит. – Єреван: Шахик,1995.
7. Барнакян Л. Абетка. Книга для читання. – Єреван: Луйс, 1990.
8. Варданян Р. Орфографічний словник для 1 класу. – Ужгород: 2000.
9. Гюламірян Д., Мартіросян Л. Рідна мова. Підручник для 1 класу. – Єреван: Луйс, 2003.
10. Гюламірян Д., Торосян К. Рідна мова. Підручник для 2 класу. – Єреван: Луйс, 2002
11. Кюркчян А., Тер-Григорян Л. Абетка. – Єреван: Луйс, 2003.
12. Манукян А. Рідна мова для 2 класу. – Єреван: Луйс, 1997.
13. Орфографічні словники вірменської мови.
14. Зангак. Пісенник. Укладач К.Петросян.
15. Петросян А. Матеник. 1 клас. – Єреван: Нор дпроц,1995.
16. Робочий зошит (пропис). Укладач Т.Саліста-Григорян, Л.Ташян.
17. Розрізна абетка.
18. Саркісян В. Зошит для пропису №1, №2. – Єреван: Макмілан Вірменія, 2001
19. Тер-Григорян А., Варданян А. Буквар. – Єреван: Луйс, 1992.
20. Хачатрян В. Артутік. Дитячі пісні. – Єреван: Аревік,1988
21. Шавоян А., Цамакян А. Книга для читання. 3 клас. Єреван: Луйс, 1988.